

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de oăstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Colțul (Buteni), Codru (Lușa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica Geogeană, Gloria, Grănișterul, Hațegana, Hondoleana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Silvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăana, Țibleșana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgăneana.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Cultivarea depunerilor spre fructificare.

Majoritatea celor 207 institute financiare române, cari se pot studia din toate punctele de vedere an de an în „Anuarul băncilor române“ (înțelegând deci nu numai societățile pe acțiuni, ci și însoțirile) se numesc sau institute de credit și economii, sau casse de economii, sau casse de păstrare, societăți de păstrare, societăți de credit și păstrare, însoțiri de credit și păstrare, reuniuni de păstrare și împrumut, însoțiri de credit și depuneri. Abia aflăm 59 de astfel de institute financiare, din al căror nume, complet de altcum, să lipsească caracteristica depunerilor spre fructificare în vreuna din numirile menționate. Este deci la tot cazul îndreptățită presupunerea, că în statutele băncilor românești imediat după §-ul prim, în care se precizează numele institutului, urmează circumscrierea precisă a menirii respectivelor institute financiare, ca institute *cultivătoare a spiritului de cruțare*, prin primirea de depozite spre fructificare.

Prezintă deci un deosebit interes a urmări cu atențiune următoarele chestiuni: 1. în ce mod cultivă institutele financiare române depunerile spre fructificare; 2. ce urmă lasă după sine dezvoltarea activității lor în această direcțiune și 3. ce concluziuni se impun din toate acestea pentru toți, cei-ce urmăresc cu interes institutele noastre financiare.

Cifra depunerilor spre fructificare, ce se poate ceti în oricare dintre bilanțurile băncilor, apreciată în sine și astfel în mod absolut, nu ne permite să tragem nici o concluzie referitoare la întrebările, ce ne preocupă, fiind această cifră numai o simplă linie în fotografia momentană a stării băncii per 31 Decembrie din anul respectiv. În general ea trezește în cetitorii

atenți ai bilanțurilor noastre, sub un anumit raport, un sentiment neplăcut, în urma părerii dominante, că depunerile spre fructificare sunt poziția cea mai gingașă din bilanț, sunt bani străini, capital străin, și involuntar ni se sugerează avertismentul pur românesc: „ferește-te române de cui străin în casă“.

La întrebarea, că în ce mod cultivă băncile noastre ramul depunerilor spre fructificare, nu ne dă răspuns nici înșirarea cronologică a cifrelor, ce figurează în bilanțurile mai multor ani consecutivi. Studiind bilanțurile din punctul acesta de vedere am primi de sigur un răspuns hotărît referitor la *fluctuațiunea* situației materiale a deponenților în diferiții ani. Am afla astfel cel mult caracteristica anilor de belșug și a anilor de criză economică, exprimate în cifrele depunerilor.

Ajunși la punctul acesta, natural, că nu putem continua decât în direcțiunea de a aprecia mărimea relativă a depunerilor, raportată (la fiecare institut) față de altă poziție din bilanț. Vom recunoaște imediat, că nici proporția dintre depuneri și oricare altă cifră din pasive nu este în stare să ne răspundă la întrebarea dorită, oricât de elocvente ar fi aceste proporții la alte întrebări, ce privește soliditatea, precauțiunea, încrederea etc. în politica de afaceri a respectivului institut.

Nu ne rămâne deci, decât să raportăm depunerile spre fructificare la vreuna dintre pozițiile active ale bilanțului, și anume la cea mai caracteristică poziție activă, la suma totală a capitalului angajat în împrumuturi. Fără îndoială este caracteristică o proporție de 98% la un institut financiar, precum de sigur și proporția de 5% va caracteriza destul de fidel un alt institut. În primul caz suntem pe deplin îndreptățiti să admitem, că, deoarece primul are dela

deponenți o abundență evidentă de capital, pentru cultivarea creditului are mână liberă și se bucură de o independență economică favorabilă în mijlocul institutelor similare. Dacă însă din contră vom observa, că depunerile figurează abia cu 5%, față de totalul capitalului angajat în operațiunile de credit ale vreunei bănci, ni se va da voie să credem, că respectivul institut nu poate beneficia de fructele independenței economice, față de institutele similare.

După ce am făcut lista tuturor institutelor financiare grupate după mărimea proporției procentuale dintre depuneri și totalul capitalului angajat în operațiunile de credit, abia vom putea rezista ispitei de a forma și o altă proporție: aceea dintre reescont și totalul capitalului angajat. Vom vedea cu oarecare satisfacție, că ordinea primă nu ni se conturbă prin a doua, căci în șirul institutelor noastre financiare depunerile și reescontul sunt două mărimi, așa zicând, complementare: proporția uneia crește ori scade în măsură cum scade sau crește proporția celeilalte. Atât procentul depunerilor (față de capitalul angajat), cât și procentul reescontului sunt coeficiente caracteristice, deși este departe de noi presupunerea, că fie depunerile, fie reescontul sunt plasate în operațiunile de credit, fiindcă nu putem ști ce rol activ joacă în anumite împrejurări diferitele fonduri și rezerve de capital.

Să ni se dea însă voie să fim cu considerare la anumite susceptibilități, de sigur bine motivate, ale cercurilor noastre financiare și astfel să nu publicăm lista aceasta a institutelor financiare înșirate în ordinea aranjată după criteriile descrise mai sus, adică după coeficientul depunerilor și coeficientul reescontului. Sunt unele bănci, cari au avut în 1912 coeficientul de peste 96% la depuneri, adică bănci la cari cifra depunerilor este de peste 96%, față de capitalul angajat în împrumuturi și coeficientul acesta scade, în lista celor 207 institute financiare, până sub 5%. Coeficientul reescontului din contră crește dela 0 până preste 90%.

Lăsăm în sarcina celor mai de aproape interesați să cerceteze coeficientele depunerilor și reescontului la singuraticile bănci și le recomandăm cu toată insistența să urmărească evoluția acestor coeficienți, în decursul anilor. Acești coeficienți în mișcarea lor dintr'un an într'altul, chiar și numai în trei ani consecutivi ne tradează deja singuri și nemijlocit, în ce mod cultivă institutele financiare depunerile spre fructificare. Coeficienții reescontului secondează numai și verifică afirmațiunile relative la mișcarea coeficientului depunerilor.

Admitând, că un oarecare institut desvoaltă o activitate conștientă și sistematică în interesul cultivării depunerilor, o astfel de activitate trebuie să fie însoțită necondiționat de o urcare a coeficientului depunerilor, paralel cu o scădere a coeficientului de reescont. Să cercetăm deci bilanțurile institutelor noastre de pe ultimii trei ani de gestiune (1911, 1912 și 1913) și să vedem cari sunt acele bănci, la cari se poate constata realizarea criteriului acestuia.

Abia aflăm câteva, la cari creșterea coeficientului depunerilor să fie secondata de o reducere a coeficientului de reescont. Majoritatea ne prezintă reducerea coeficientului depunerilor pe lângă creșterea coeficientului reescontului, și iarăș numai un mic număr de bănci ne arată o creștere a coeficientului depunerilor însoțită de creșterea coeficientului de reescont.

Realitatea ne arată deci, că atitudinea institutelor noastre financiare față de depuneri este *declarată pasivă*. Dacă acesta este răspunsul bilanțurilor la întrebarea, că în ce mod cultivă institutele noastre financiare depunerile spre fructificare, atunci de sigur, că și dacă am căuta pe alte căi să răspundem la întrebarea aceasta (cu ignorarea bilanțurilor), și atunci tot acelaș răspuns l-am primi.

Răspunzând la întrebarea primă, a doua se desleagă de sine. Băncile noastre stau departe de cultivarea depunerilor și dela distanța aceasta nu se poate da mână de ajutor la promovarea economiilor românești. Aceasta este una dintre urmele, ce le lasă atitudinea băncilor noastre față de cultivarea depunerilor. Ca a doua urmă a pasivității băncilor noastre față de cultivarea sistematică a depunerilor, vedem manifestarea tendinței centrifugale a capitalului românesc. Procesul spoirii fără de sfârșit a institutelor financiare la nici un caz nu poate fi considerat ca o urmă a cultivării depunerilor prin institutele existente. Căci considerând cultivarea depunerilor ca o datorință, a cărei împlinire nu poate suferi amânare, este cu neputință, ca tendința centripetală a colectării de capital, a cruțării, să nu se fi validat deja.

Deoarece însă un popor viguros ca al nostru are lipsă de o abundență de capitaluri reale și totalul capitalurilor disponibile ale băncilor noastre este departe sub cifra minimumului indispensabil unui neam de aproape 4 milioane de suflete, credem, că este timpul suprem, ca institutele noastre de credit și economii să-și concentreze toată atențiunea asupra cultivării sistematice a ramului depunerilor spre fructificare. V. V.

Noua lege cambială ungară.

(Continuare.)

Despre pretensiunea întemeiată pe înavuțire. Despre dreptul de gagiu. Despre dreptul de retențiune.

§ 106.

Posesorul cambiei are — îndată ce i-s'a deschis dreptul de pără sau de regres — în temeiul pretensiunii sale bazată pe cambie, drept de retențiune (reținere) asupra acelor obiecte mobile și hârtii de valoare ale debitorului său, cari au ajuns, în mod legal, în posesiunea sau la dispozițiunea sa.

Dreptul acesta însă nu-l poate exercia, dacă obiectele ajuns în posesiunea creditorului cu o destinație hotărâtă din partea debitorului sau a unei a treia persoane, înainte de predare sau cu ocaziunea predării.

Posesorul cambiei poate să uzeze de dreptul de retențiune și pentru o pretensiune neajunsă la scadență, dacă debitorul cade în concurs, sau dacă pentru o pretensiune bănească s'a efectuit în contra lui execuțiune de escontentare, și nu a plătit datoria la efectuarea execuțiunii, sau dacă, ca comerciant, și-a sistat plățile.

În cazurile din alinea precedentă nu exclude dreptul de retențiune nici dispoziția hotărâtă a debitorului sau a unei a treia persoane — dacă împrejurările amintite au loc mai târziu, sau creditorul află despre ele mai târziu, decât au ajuns obiectele în posesiunea sau la dispoziția sa faptică.

Posesorul cambiei este dator a înștiința despre exercitarea dreptului de retențiune — întrucât aceasta este cu puțință — fără amânare pe debitor și pe alți îndreptățiți, ce-i sunt cunoscuți.

Acest drept al posesorului cambiei încetează, dacă pretensiunea sa se asigură prin depunerea în depozit judecătoresc a unei sume de bani corăspunătoare sau a unor hârtii de valoare, admise pentru cauțiuni, calculate cu $\frac{2}{3}$ a cursului lor ultim (dar nu preste valoarea lor nominală) cotate în ziua premergătoare zilei de depuneri la bursa din Budapesta.

§ 107.

Dreptul, ce se poate validă în sensul § 106, are același efect, ca și dreptul de gagiu normat în § 105. Efectul acesta își ia începutul dela acuirarea obiectului sau a dreptului de dispoziție, iar dacă pretensiunea posesorului cambiei s'a născut mai târziu, dela data pretensiunii. Posesorul cambiei însă poate întrebuița numărarea (banii gata), ce servește ca obiect al retențiunii numai în cazul acela pentru escontentare, iar față de hârtii de valoare și alte mobilii poate face uz de procedura de escontentare prevăzută în § 105 numai — dacă debitorul a recunoscut în scris dreptul său de retențiune, sau dacă acela a fost stabilit printr'o hotărîre judecătorească, ridicată la valoare.

Capitolul VII.

Dispoziții transitoare și de încheiere.

§ 108.

Cu intrarea în vigoare a legii prezente iese din vigoare art. de lege XXVIII din anul 1876.

§ 109.

Cerințele și efectul de drept al cambiilor, declarațiilor cambiale, condițiilor puse pe cambii și a altor însemnări emise înainte de intrarea în vigoare a legii prezente; termenul pentru prezentarea spre acceptare a acestor cambii, precum și scadența lor, trebuie judecate conform art. de lege XXVII din 1876, cu adausul, că în locul «regresului pentru asigurare», amintit în §§-ii 56 și 60 ai legii citate, trebuie înțeles regresul dinainte de scadență, înșirat sub Nr. 1 și 2 al §-ului 42 a legii prezente.

§ 110.

Dispozițiile legii prezente, privitoare la acceptare și la plată, la dreptul de pâră și de regres, întemeiat pe cambie; dispozițiile referitoare la susținerea și pierderea acestor drepturi, precum și cele referitoare la efectul forței majore (§ 53) se extind și asupra cambiilor scadente sau prezentate pentru acceptare după intrarea în vigoare a acestei legi, dar emise înainte de intrarea ei în vigoare.

§ 111.

Dispozițiile legii prezente, privitoare la prescripțiune, trebuie aplicate asupra prescripțiunii neterminată încă la intrarea în vigoare a acestei legi.

Inceperea unei astfel de prescripțiuni, mai departe întreruperea sau suspendarea prescripțiunii, urmată înainte de punerea în aplicare a legii prezente, trebuie judecată după art. de lege XXVII: 1876.

Dacă după legea prezentă termenul de prescripțiune este mai scurt, decât termenul prevăzut în art. de lege XXVII: 1876 pentru cazul din chestiune, atunci acest termen mai scurt trebuie calculat dela intrarea în vigoare a legii prezente; dacă însă după calculul acesta prescripțiunea ar lua mai târziu sfârșit, decât după art. de lege XXVII: 1876, atunci cazul din chestiune trebuie judecat după legea aceasta din urmă.

§ 112.

Pentru validitatea dreptului de gagiu și de retențiune, născut în scopul asigurării pretensiunii cambiale, înainte de intrarea în vigoare a legii prezente, trebuie aplicate, după intrarea în vigoare a acestei legi, dispozițiile legii prezente.

(Va urma).

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Budapesta, 4 Maiu 1914.

Raportul recent al ministrului de agricultură publicat Sâmbăta trecută ne redă într'o iconă destul de tristă starea sămănăturilor și speranțele legate de acelea. — Recolta va fi deci și în anul acesta abia medie-slabă. Ploile ce au căzut însă în zilele din urmă aproape peste întreagă țara, mai ameliorează întru câțva situația și rezultatul final. — Prețurile bucatelor se urcaseră cum nu s'a mai pomenit. — La noi se notau cele mai urcate prețuri din toată lumea. — Puținele rezerve de bucate s'au epuizat și în timpul din urmă singur din România s'au importat cca 250,000 măji metrice de grâu, iar importul de făină din Austria a crescut în primele 4 luni ale a. c. dela 10 mii la 46 de mii măji metrice. — Bilanțul comercial general al Ungariei e pasiv și s'a mai agravat față de anul precedent, conform datelor de mai jos pe primele 4 luni:

	1914.	1913.
Importul total în mil. cor.	963·2	615·2
Exportul „ „ „ „	868·9	551·7
Rezultă deci un pasiv de	94·3	63·5

Raportul față de Austria:	Milioane Cor.	
Import	475·8	441·1
Export	410·3	375·5
Rezultă deci un pasiv de	65·5	65·6

De remarcat e, că exportul de zahăr a scăzut dela cca 65 mil. cor. la 35 mil.

Ploile recente au avut ca urmare stagnarea prețurilor bucatelor, respective scăderea acelora în zilele din urmă, care împrejurare a influențat în mod favorabil tendința bursei de efecte, — dintre cari unele s'au recules dela nivelul redus câștigând avansuri frumoase de curs, dar cari nu s'au putut menține în general în urma știrilor defavorabile sosite dela bursele străine: Paris, Berlin, Petersburg, Milano, etc. — Renta de cor. ung. de 4%, care în 29 l. tr scăzuse până la 79·65, — un curs, care nu s'a mai fost notat nicicând, — e continuu neglijată și abia s'a recules după sărbătorile la 79·90 — De pe catedră se fac fel și fel de propoziții pentru a propti cursul rentei, dar în împrejurările de azi nu se pot pune în practică. — Atari acțiuni înscenate din partea unor guverne străine încă n'au putut avea rezultatul dorit pe timp mai îndelungat.

La *Banca Austro-Ungară* cererile per ultimo s'au mișcat în cadre mai largi de cum semnalasem în ultimul nostru raport și rezerva de bancnote libere de dare de cca. 108·4 mil. cor. ce o aveă cu finea săptămânei a treia a l. tr. nu numai, că s'a epuizat cu totul, dar în urma înaintărilor considerabile situațiunea băncii de emisiune s'a agravat în general cu 188·1 mil. cor., ajungând a aveă în circulațiune un contingent de bilete supuse la dare de aproape 80 mil. cor.

Portofoliul cambial s'a urcat cu 114.351.000— la 762.631.000— cor., lombardul s'a urcat cu 4.731.000— la 171.532.000— cor., depunerile în Co. Giro au scăzut cu 58.400.000— cor. Contingentul de bancnote în circulațiune a crescut cu peste 182 milioane la 2.290.000.000— cor. Stocul metalic e 1.610.315.000— cor., și arată abia un plus de 58 mii cor. față de ultimul sumar.

Înaintările la banca de emisiune au fost considerabile atât în 2 cât și în 3 l. c. fiind singurul isvor de bani și lipsind de pe piață ofertele private. Etalonul privat s'a menținut în urma lipsei de numărare la 3³/₈%, pentru materialul vienez de prima bonitate și 3⁵/₈% pentru material budapestan de prima bonitate, iar pentru material dela institute mijlocii 3⁷/₈% și pentru alt material de 4¹/₄% în sus. Scadențe mai lungi se escontează dela 4¹/₂—5% în sus.

Situația pieții interne o mai ilustrează următorul fapt. — Se știe, că orașele provinciale din Ungaria au necesitate de cca. 100 mil. cor., dar necăpătând de nicăiri împrumuturile necesare s'au adresat guvernului să le dea mână de ajutor, guvernul la rândul său a pertractat cu consorțiul băncilor, prin mijlocirea căruia își face însuși transacțiunile, și în urma acestei intervențiuni li s'a oferit orașelor în total 80 mil. cor. cu 5·7% pe baza cursului de 89%.

Orașelor li s'au părut prea scumpe condițiunile acestea și au cerut guvernului să intervină pentru a li se oferă condițiuni mai favorabile. — În urma intervenției băncile a răspuns scurt, [că nici condițiunile oferite nu le mai pot susține, căci piața scrisurilor fonciare s'a mai agravat dela prima ofertă încoace, iar de prezent numai pe baza unui curs de 86—87% ar fi dispus a licvida împrumutul dorit.

La *Banca imperială germană* deși înaintările s'au mișcat în cadre normale, totuși statusul s'a agravat

față de cel din 23 l. tr. cu 268·6 mil. marce. — La acest termin banca de emisiune germană aveă un contingent, respective o rezervă de bilete libere de 508·6 mil. marce, care s'a redus la suma de 240 mil. marce. Portofoliul a crescut cu 904 mil., iar depunerile în C. Giro au scăzut cu cca. 156 mil. și stocul metalic cu aproape 51 mil., în Giro contingentul bancnotelor străine a scăzut cu peste 43 mil. Contingentul bancnotelor în circulațiune a crescut cu 174·5 mil. marce.

Etalonul privat notează azi 2³/₄%, iar bani de zi s'au oferit în abundență cu 3%.

Băncile mari germane au introdus deja de 2 ani bilanțurile trilonare. Din ultimul bilanț, trilonar per Martie—Aprilie, se vede că băncile mari au per ultimo Aprilie cu 61 mil. marce mai mulți bani gata ca per ultimo Februarie, dovadă că se fortifică pentru orice eventualități.

Statusul *Băncii Angliei* s'a ameliorat puțin, observând, că aproape întreg aurul sosit din America și Africa l'a putut absorbi, lipsind atât Franța cât și Rusia și Germania ca cumpărători de pe piață. — Etalonul privat s'a redus la 2¹/₁₀%.

În *Paris* situația e neschimbată. Etalonul privat se menține la 2³/₄%. — Cursurile efectelor scad mereu. — Mare consternație a produs bancrotul și arestarea baronului Neufville, șeful casei de bancă de mare reputație pe piața franceză. Pasiva se urcă la cca. 18—20 mil. franci iar activa abia 3 mil.

La *Petersburg* situația nu s'a mai schimbat. Intervenția guvernului, care tindea a pune stavilă scăderii cursului efectelor rusești, ce începuse acum 2—3 săptămâni n'a putut aveă succesul durabil dorit. — Cursul devizei rusești fluctuază mereu, — scăzând în decursul săptămânii din urmă cu cca. ³/₈%. —

Etalonul privat la *Amsterdam* notează 2⁷/₈%, asemenea la *Bruxelles*.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

Sămănăturile.

De mult n'a mai fost așteptat raportul ministerial agricol cu atâta nerăbdare și interes, ca acum. Știrile prea diferite, cari sosiau aproape zilnic pe cale particulară la bursa de cereale, erau una mai pesimistă decât alta, așa încât se începuse o speculațiune, «à la hausse» dintre cele mai intensive. Prețurile pentru vânzări de grâu, cu termin pe toamnă, s'au fost urcat dela penultimul raport ministerial încoace cu K 2·60 la 100 de kgr. Speculațiunea mai serioasă, care ținea seamă și de aceea, că prin import se vor putea încheia afaceri pe toamnă și cu bucate străine, nu credeă fără orice rezervă știrea, că anul acesta vom aveă o recoltă absolut neîndestulitoare, câtă vreme știă mai ales că ne despart încă câteva săptămâni de seceriș. — Raportul ministerial prezent îndreptățește, durere, temerile celor cari judecau situația pesimistic. Raportul, pregătit cu multă circumspecție constată — adevărat — că teritorul sămănat în toamnă se apropie, după evaluările de până acum, de teritorul obicinuit a se sămăna în anii normali, dar în același timp constată și aceea că îmbunătățirile așteptate, la sămănături după ploile din Maiu n'au urmat decât în măsură

de tot neînsemnată. — Rugina s'a extins în timpul acesta în astfel de măsură cum de un lung șir de ani nu s'a mai pomenit. Deaceea datele despre starea celor 4 soiuri principale de cereale sunt puțin îmbucurătoare. Astfel grânele sunt în cea mai mare parte *slabe* sau *mijlocii*; secara *mijlocie*; orzul și ovăsul în mai mare parte *bune* și *mijlocii*.

Iată câteva amănunte din raportul ministerial amintit:

În a doua jumătate a lunii Maiu timpul a fost mai mult uscat și calduș. Din 15—19 a lunii dacă au mai fost ploii mai mici sau mai mari, dar în intervalul dintre 20—27 s'ar putea spune, că a fost secetă generală în toată țara. Cătră finea lunii iarăș au început ploile, adeseori împreunate cu furtuni și chiar cu gheață, cari au făcut să scadă simțitor temperatura. Cu toate că ploile din prima jumătate a lui Maiu au fost favorabile sămănăturilor și temperatura încă a fost priincioasă, îmbunătățirile așteptate la *grâu* nu s'au realizat și aceasta mai ales din motivul că în acelaș timp a început și *rugina* să se lățească în așa măsură, cum de mult nu s'a mai pomenit. Și deși stricăciunile de rugină adeseori nu se dovedesc până la urmă așa de periculoase precum se arată la început, de astădată temerile sunt mai întemeiate și sprijinite prin faptul, că partea dela pământ a sămănăturilor, prin seceta dublă ce au îndurat-o, s'a cam îngălbenit și astfel inspicarea se face cu greu. — Aceste slabe prospecte le contrabalansează câteva teritorii mai mici, cari se prezintă în această privință mai bine. Astfel țărmul drept al Dunării și Ardealul, unde sămănăturile de grâu sunt, în general, destul de frumoase. *Secara* se prezintă ceva mai bine decât grăul, deși mai adeseori e rară. Sămănăturile din toamnă au rezistat în general mai bine secetii și, căpătându-și fără întârziere umezeala recerută, pot da încă rezultate *bune-mijlocii*. *Porumbul* și mai ales *cartofii* au răsărit bine și — cu excepțiunea ținuturilor nordostice ale țării, bântuite de secetă, — se desvoaltă frumos, dar cer ploaie. De asemenea cer ploaie sămănăturile de grădină, plantele comerciale și diferitele soiuri de nutrețuri artificiale, ca și fânețele și pășunile.

În ce privește teritoriul sămănat cu bucate de toamnă și primăvară, spicoase și de săpat, datele pe cari le are la îndemână ministerul, nefiind încă complete, raportul ministerial prezent nu poate da nimic cât de cât hotărît.

Referitor la cele patru soiuri principale de bucate, prospectele de recoltă — însemnând excelente cu 1; bune cu 2, mijlocii cu 3, slăbuțe cu 4 și slabe de tot cu 5 — ar fi, după comitate următoarele:

		grâu	secară	orz	ovăs
		în		comitate	
bune	(2)	6	5	14	18
mijlocii-bune	(2—3)	5	12	17	17
mijlocii	(3)	18	26	26	19
mijlocii-slabe	(3—4)	20	11	4	6
slăbuțe	(4)	12	5	1	3
slabe	(4—5)	1	3	1	—
de tot slabe	(5)	1	1	—	—

După ținuturi, mai rău stau sămănăturile de *grâu* între Dunăre și Tisa și relativ mai bine în Ardeal. *Secara* în general e cam rară dar nu stă tocmai rău. Acum înfloreste. E mai bună decât grăul, dar totuși nu se așteaptă decât o recoltă *mijlocie*. — Dintre toate spicoasele mai bine stă relativ, ovăsul. Sunt prospecte de o recoltă *mijlocie-bună*. *Porumburile*, cele sămănite la timp potrivit și în pă-

mânt bine lucrat, au răsărit și se desvoaltă frumos și uniform, dar totuși în cele mai multe părți ale țării ele sunt slabe. *Cartofii* cei sămănați mai de timpuriu sunt frumoși, pe când cei de mai târziu sunt ceva mai slabi. Cer ploaie. Acelaș lucru se poate constata și la napii de zăhar și de nutreț. Săpatul de a doua-oară e tocmai acum în curgere aici. — *Rapița* în cele mai multe părți e bunișoară și promite o recoltă mijlocie. — *Sămănăturilor de grădină* le-au făcut mult bine ploile din Maiu și în general sunt frumoase. *Hemeiul* se desvoaltă bine ajungând deja vițele lui la 2—3 metri înălțime. S'a început săpatul al doilea. *Cănepa* și *inul* au răsărit bine mai preste tot locul și ploile din Maiu le-au fost de mare folos. Dintre *nutrețurile măiestrite* trifoiul a început a se desvoltă frumos după ploile din Maiu. Luțerna s'a cam cosit pentru întâioară și rezultatele — cu excepțiunea Ardealului — sunt în general numai mijlocii. *Fânețele și pășunile* sunt frumoase în Ardeal, pe când în celelalte părți ale țării în general lasă de dorit mai mult s'au mai puțin, după ținuturi.

Dintre *poame* au suferit de îngheț mai mult persecile. Promit recoltă numai mijlocie. Cireșe și vișine ca și mere, pere și prune vor fi mai multe. *Viile* sunt, în general luat, frumoase și se așteaptă o recoltă, cei puțin mijlocie de struguri. *Peronospora* până acum nu s'a prea ivit. În Ardeal temperatura cam scăzută n'a prea fost priincioasă viilor.

ASIGURĂRI.

Un sfat pentru cei ce voiesc să contracteze asigurări asupra vieții. Este știut, că asigurările asupra vieții practizate de societățile solide de asigurare nu se pot contracta fără vizită medicală.

Mulți însă nu dau atențiunea cuvenită vizitei medicale și se prezintă înaintea medicului examinător într'o stare, care, deși nu corăspunde stării generale a persoanei de asigurat totuș influențează în mod nefavorabil opinia medicală și astfel urmarea este ori respingerea asigurării ori reponarea partidei. Mai cu seamă aceia dintre candidații la asigurare experiază acestea, spre propria lor pagubă, cari se prezintă la vizita medicală, după o zi de sport intensiv: călărit, sport de bicicletă, inotat, strapață de excursiuni etc. ori după o noapte nedurmită și petrecută în cafenea etc. De sigur reacțiunea acestora se manifestează în toate momentele, cari formează obiectul cercetării medicale, ca de ex. funcțiunea inimii, plămânilor, reacțiunea reflexă a genunchilor, reacțiunea pupilei etc.

Se recomandă deci, celorce au intenția serioasă de a contracta o asigurare asupra vieții să se prezinte la medicul vizitator într'o stare normală, deci după o zi de odihnă, căci la din contră ei seduc pe medic să dea despre ei o opinie, care deși corăspunde stării sanitare momentane, totuș este falsă. Este de importanță aceasta, căci o persoană respinsă dela asigurare pe baza atestatului medical dela o societate, va fi consecvent respinsă dela toate societățile, căci respingerile acestea se țin în evidență din partea societăților de asigurare la un birou central de evidență.

JURISDICȚIUNE.

Responsabilitatea creditorului pentru polița de asigurare asupra vieții primită ca amanet. Un debitor a predat creditorului său ca amanet o poliță de asigurare cu condiția, că premiile de asigurare scadente le va plăti creditorul din salariul sequestrat al debitorului. Creditorul însă a întreprins să plătească punctual premiile de asigurare, din care motiv societatea de asigurare, după moartea asiguratului, a refuzat să plătească suma de asigurare erizilor debitorului. Favorizații au intentat deci proces de despăgubire creditorului și ultima instanță, Curia reg., prin hotărîrea sa principială de sub Nr. 61/913 a judecat pe creditor la plata sumei de asigurare, la mâna erizilor.

CRONICĂ.

Cum s'a născut \$, semnul pentru dolar? Dăm aici după prof. Dr. H. Wieleitner dintr'un număr al revistei „Recklam's Universum“ câteva date, privitoare la titlul acestei notițe, date, pe cari, considerând legăturile, ce le au multe din băncile noastre cu țara dolarilor, le credem interesante și pentru noi.

Iată ce zice autorul articolului: „Se poate constata aproape fără bătaie de cap, că cele mai multe din prescurtările, ce se fac azi pentru numirea monetelor, nu sunt altceva, decât literile inițiale ale numirei uzitate acum sau în trecut. E evident acest lucru la *M., fr., ct., sh., K., f.*, pentru marcă, franc, centimă, șiling, coroană, filer; totasemenea și la £ pentru cuvântul italianesc „lira“ (funt, punt) și așa se folosește semnul £ pentru funt șterling. Nemțescul *ŝ* pentru fenig ori englezescul *d* pentru penny indică „denar“, care a fost unitatea veche de monetă. Că prescurtarea *fl.* pentru floren își trage originea dela „florin“ și acesta dela orașul Florența, unde la anul 1252 au fost bătute primii floreni, încă e ceva destul de cunoscut.

Până de curând a lipsit însă pentru semnul american al dolarilor: \$, o explicație acceptabilă. Se știa, că semnul ar fi ceva mai vechiu de vre-o 100 de ani. Se mai cunoaște din anul 1780 o listă de subscripțiune, pe care 34 de subscriitori toți au însemnat „Dollars“ ori „Doll“ ori apoi „Ds“ lângă suma semnată. Deja în anul 1797 se găsește semnul \$ tipărit într'un tractat de aritmetică, numit „American Accomptant“.

Din ce se știa mai puțin despre adevărata origine a semnului, din ce s'au iscodit mai multe teorii despre nașterea lui. Una din explicațiile cele mai cunoscute eră aceea, că semnul s'a făcut din cele două litere *U* și *S*, inițialele dela „United States“ (Statele-unite); altă teorie zicea, că \$ s'a născut din contopirea lui *P* și *8*, căci „piece of eight“ (adecă piesă de opt, a se subînțelege încă „reales“) se numea dolarul spaniol, care purtă și numele de „peso“ ori „piastro“,

care a fost în America, înainte de introducerea dolarului oficios (1774), moneta cea mai răspândită.

Profesorul american, Florian Cajori dela „Colorado College“ a documentat acum de curând, după ce făcuse ani de-a rândul cercetări anume, la multe mii de manuscrise, epistole și registre comerciale, că de fapt semnul \$ reiasă din trăsătura uzitată pentru dolarul spaniol și în special pentru cuvântul „pesos“. Această trăsătură constă încă din secolul al 16-lea de obicei dintr'un *p* mic, la care se adăugă sus un *s* mic, care de multeori se prefăcea într'o codiță. Trăsătura a început a se schimba pela anul 1775, de când Anglo-Americanii intrară în relații de negoț cu locuitorii de origine spaniolă. Intr'o epistolă din 1778 finală, semnul pentru dolari se prezintă deja așa: \$ Aici litera *s* e împreună printr'o trăsătură cu litera *p*. Dela acest caz începând se găsesc tot mai des forme la fel. Semnul definitiv \$ capătă însă o răspândire generală numai după anul 1800“. *E. C.*

Dela congresul regnicolar al institutelor de bani. În luna curentă au convocat ambele asociații regnicolare a institutelor de bani câte un congres. Unul s'a ținut la 21 Maiu a. c., sub prezidiul fostului ministru prezident Coloman Széll.

Congresul s'a ocupat și cu chestiunea reformei institutelor de bani, a căreia rezolvare au urgit-o toți oratorii, pronunțându-se majoritatea pentru întemeierea *camerei* institutelor financiare.

Privitor la reforma *legii societăților pe acții* congresul a enunțat, că dorește ca dispozițiile liberale ale legii actuale, să se mențină în cea mai mare parte a lor. Pentru delăturarea defectelor și relelor existente ar fi necesare, deocamdată, numai următoarele modificări: Societăți pe acții, cari se ocupă cu administrarea de depozite spre fructificare să se poată constitui numai pe lângă *un capital social minimal corăspunsător, deplin vărsat*. Crearea și augmentarea *fondurilor de rezervă să fie obligatoare* și suma lor să se fixeze în proporția profitului net față de capitalul social. Să se împiedece înscrierea în registrul firmelor a unor texturi de firme menite a seduce publicul. Să se potenteze responsabilitatea membrilor din direcțiune și din comitetele de supraveghiere și să se asigure prin lege drepturile minorității. Înregistrarea și supraveghierea firmelor institutelor de bani, întemeiate ca societăți pe acții sau ca însoțiri, mai departe agendele relative la firmele comerciale să se încredințeze unei *camere* autonome a institutelor de bani, care ar fi chemată a controla institutele de bani prin revizori de profesiune.

Congresul al doilea a avut loc la 31 Maiu a. c. sub prezidiul consilierului ministerial Lud. Mándy.

În congresul acesta asemenea s'a discutat chestiunea reformei institutelor de bani și congresul a enunțat necesitatea modificării actualei legi a societăților pe acții, cerând mai ales înăsprirea condițiilor de fondare a băncilor și potențarea responsabilității conducătorilor, în special a directorilor executivi. Pentru

asigurarea depozitelor spre fructificare, băncile să fie obligate a detașa din capitalurile lor proprii fonduri speciale de garanție.

Veniturile și darea băncilor. Conform unei tabele statistice comparative, asupra dărilor plătite de băncile mari din Budapesta, Viena, Praga și Berlin rezultă, că în anul 1913 darea băncilor din Praga a consumat $26\frac{1}{2}\%$ ale profitului net, a celor din Viena 20% , a celor din Budapesta $11\frac{1}{2}\%$, iar a celor din Berlin $9\frac{1}{2}\%$.

Amăsurat tabelii statistice amintite 9 bănci mari din Praga au realizat în 1913 un profit net de K 26.484,665, iar darea lor se cifrează cu K 7.160,742, (circa $26\frac{1}{2}\%$). Băncile mari din Viena, 8 la număr, au realizat în 1913 un profit net de K 103.003,647. Darea lor se urcă la K 20.465,946 (circa 20%). Profitul net al băncilor mari din Budapesta, 10 la număr, a fost în 1913 de K 75.247,020, darea K 8.552,496 (circa $11\frac{1}{2}\%$); în fine băncile mari din Berlin, 6 la număr, la un profit net de K 115.520,000, au plătit dare K 10.936,000 (circa $9\frac{1}{2}\%$).

Un agent de asigurare celebru. La 27 Aprilie a. c. a răposat în Innsbruck Baronul Iohann Sieberer, funcționarul pensionat al unei societăți de asigurare. Baronul Sieberer a fost agentul de asigurare al membrilor casei domnitoare și al aristocrației și prin asigurările asupra vieții mijlocite în cercurile înalte și-a câștigat o avere de preste un milion de cor. Este interesant testamentul acestui agent de asigurare. Orașul Innsbruck a fost deznat ca erede universal pentru a administra un legat de 400,000 coroane pe seama azilului de invalizi, înființat de dânsul în Innsbruck și un alt legat de 100,000 cor. pentru burse pe seama studenților. La înmormântarea baronului Sieberer în treg orașul Innsbruck a îmbrăcat dolii.

Amintim moartea și faptele acestui celebru agent de asigurare, pentru aceia, cari văd în ocupațiunea de agent de asigurare o ocupațiune deositoare și observăm, că caracterul unei profesii nu trebuie confundat cu caracterul individual. Cinstea comercială, necondiționată, se poate afla în oricare agent de asigurare, dacă acela este de altfel bărbat de caracter. Iar pentruca publicul să se apere de agenții mincinoși singurul remediu este să se pună în legătură numai cu bănci solide și ai căror conducători le sunt cunoscuți ca oameni corecți și solizi.

BIBLIOGRAFIE.

George Rae: Bancherul din provincie; traducere de *Emil Tișca*. Sibiu 1914. Editura „Revistei Economice“. Prețul K 2.50.

Apariția cărților cu conținut economic începe să se înmulțească, un fenomen care trebuie să ne bucure. Cum în dezvoltarea economică a poporului nostru, prima etapă a fost crearea băncilor, eră ceva firesc ca aproape întreaga noastră cărtură să fie angajată la această organizare a creditului.

Multe din băncile noastre, conduse de oameni cu pricepere, au luat un avânt cuceritor și au dat

frumoase rezultate. Au fost însă și bănci, la cari diletantismul a îngreunat progresul, ba a cauzat și unele dezastre.

Pentru educația financiară a acelor intelectuali ai noștri, cari ajunși în serviciul băncilor, nu au putut să-și câștige toate cunoștințele de lipsă, vine domnul *Emil Tișca* în ajutor, punându-le la dispoziție traducerea cărții: *«Bancherul din provincie»* de *George Rae*.

Într'un ton de tot intim, aproape familiar, fără pretenții de savantlic, dar cu bogate experiențe și adâncă pătrundere, autorul ne povestește în cele 35 de scrisori, ce trebuie să știe și cum trebuie să lucreze un conducător al unui astfel de așezământ financiar.

Incepând dela contactul cu clienții, trece în revistă toate afacerile de bancă, *acordarea de împrumuturi, acoperirea lor, politica de discount, administrația financiară, rezerve, bilanț, insolvențe, concurență, salarele funcționarilor până la deschiderea unei nouă filiale*.

Din toate șirele răsflă o pledoarie pentru prudență și dacă ți-se îngăduie și de sgărzenie. Principiul ce călăuzește pe autor la acordarea de credite e: „mai bine pierd acuma folosul după o singură sumă, ce trece peste acoperire și care a voit să o ridice clientul, decât să pierd mai târziu întreaga sumă“.

Judecând că băncile noastre sunt conduse de prea puțini specialiști, cartea aceasta are o îndoită îndreptățire de a fi cetită. Ea umple un gol în literatura noastră economică, aducând reale servicii celor, cari să indeletnicesc cu finanțele.

Traducătorul, dl Emil Tișca, ca funcționar de bancă, pe lângă serviciul istovitor de bancă, a mai găsit vreme și pentru preocupări de ordin intelectual, ori ceasurile de odihnă și reculegere le-a folosit pentru talmăcirea unei scrieri, de mare folos pentru obștea noastră. E o plasare de forțe și utilă și generoasă. Deaceia trebuie să-i fim îndoit recunoscători pentru munca săvârșită și alegerea făcută.

SUMAR.

Cultivarea depunerilor spre fructificare. — Noua lege cambială ungară. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Agricultura*: Situațiunea agricolă. — *Asigurări*: Un sfat pentru ceice voiesc să contracteze asigurări asupra vieții. — *Jurisdicțiune*: Responsabilitatea creditorului pentru polița de asigurare asupra vieții primită ca amanet. — *Cronică*: Cum s'a născut semnul \$, pentru dolar. Dela congresul regnicolar al institutelor de bani. Veniturile și darea băncilor. Un agent de asigurare celebru.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii în Timișoara.

AVIZ

Domnii acționari, proprietarii titlurilor provizore N-rii 67, 84, 207, 208, 210, 213, 225, 226, 227, 228, 229, 231, 235, 246, 264, 274, 277, 321, 322 și 330 ai institutului de credit și economii „Timișiana“ în Timișoara, sunt rugați, ca în decurs de 4 săptămâni dela a treia publicare a acestui aviz, să-și achite restanțele prețului de cumpărare după acțiunile cuprinse în titlurile de mai sus, căci la caz contrar subsemnata direcțiune va anulă acțiunile, vânzându-le mai departe, iar sumele solvite vor trece la fondul de rezervă al institutului.

(3—3)

Direcțiunea.

